

Potensielt alvorlig for norsk konkurranseevne

Finansavisen den 8 september 2021

Covid-19-pandemien har avslørt alvorlige sprekker i samholdet i EU. Kampen mellom medlemsstatene om masker, verneklær og medisinsk utstyr har rystet ikke bare det indre marked, men hele byggingen av EU. Dette påvirker også Norge. Pandemien har trukket oppmerksomheten mot endringer som må gjøres for å gjøre Europa bærekraftig i en verden med utfordringer som klimakrisen og fremtidige strømmer av klimaflyktninger som krever umiddelbar handling med nye reformer.

Vi mener at norsk industri har blitt etterlatt i et vakuum ettersom effektene av dette arbeidet på EU-nivå ikke har blitt debattert fra et norsk perspektiv. Det kan potensielt ha alvorlig innflytelse for norske bedrifters konkurransedyktighet og for norsk velferd.

Med Joe Biden som USAs president ble utsiktene for et tettere samarbeid mellom EU og USA mer positive enn på lenge. For klimaet var det også et skritt fremover for en global progressiv klimapolitikk da han sørget for å få USA tilbake til Parisavtalen. Årene under Donald Trump har lært europeiske politikere behovet for å kartlegge sin egen vei.

Det er videre initiert en ny pakt for å fremme multilateralt samarbeid, økonomisk vekst, digitalisering og internasjonal handel mellom EU og USA. Spørsmålet som bør stilles er hvordan denne EU-initierte pakten påvirker norske bedrifter og Norge.

EU-kommisjonen har de siste to årene lagt frem en rekke tiltak for å støtte en langsiktig overgang til bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre. Spesielt European Green Deal har en betydelig effekt på produksjonsforholdene til selskaper i en rekke bransjer. I Norge er for eksempel energisektoren og skog- og papirindustrien allerede berørt. EUs regulatoriske kompetanse er ikke lenger bare teoretisk for norske bedrifter, men bør i stor grad reflektere seg i strategidiskusjonen.

EUs utviklede migrasjonspolitikken har forblitt en stor snublestein mellom EU-landene. Mangelen på en fungerende politikk har ført til konkurranse mellom nasjonale forskrifter om å være så lite attraktiv som mulig i en slags race-to-the-bottom med tvilsomme effekter på integrasjon og sosial utholdenhet. Med et økende antall mennesker som flykter fra klimakrisens virkninger – der pessimistiske prognoser snakker om 500 millioner i en ikke altfor fjern fremtid – må Europa komme til en tidlig og langsiktig løsning. Effektene av håndteringen av migrasjonsstrømmene må også gjøres gjenstand for en grundig debatt fra et norsk perspektiv.

Reformene og tiltakene som trengs for å gå over til klimanøytral samfunnsutvikling krever økonomisk vekst og investeringer. Bildet som er malt med jobber og vekstmuligheter i grønn økonomi er ikke misvisende, men veien er foret med komplekse utfordringer og avhenger av politisk handling. Den grenseoverskridende kampen om eksisterende jobber vil intensiveres i årene som kommer. Løsningen ligger i en proaktiv innovasjonsvennlig EU-politikk der nye jobber skapes i skjæringspunktet mellom klimakrisen og teknologiskiftet. Utformingen av en slik politikk vil være avgjørende for norske bedrifters konkurransedyktighet og norske jobber.

Som et resultat av EUs veivalg, hvordan bør norsk politikk utformes for å ha en positiv innvirkning på norsk næringsliv og antall jobb av høy kvalitet i Norge? Der er et stort behov for beslutningsgrunnlag blant norske bedrifter og organisasjoner. Mange av disse politiske EU-initiativene er planlagt å bli oversatt til konkrete beslutninger allerede i løpet av inneværende år. Det utarbeides nå lovforslag og tiltakspakker i EUs institusjoner. De enkelte politiske partiene bør påta seg sitt ansvar og presentere en konsekvensutredning for sin visjon om veien til en bærekraftig EU som også fremmer norsk konkurransekraft og bærekraftig norsk velstand.

Antonina Bakardjieva Engelbrekt

Per Ekman

Anna Michalski

Lars Oxelheim